

DOLENJSKE NOVICE

G. Bogo Oblak,
Novo mesto, Kr. Petra trg

INFORMATIVEN IN GOSPODARSKI MESEČNIK ZA DOLENJSKO

Časopis izhaja ob začetku vsakega meseca • Cena posamezni številki 1.75 • Naročnina 1/4 letno 5.—, 1/2 letno 10.—, celoletno 20.— din

Leto I.

Novo mesto, 13. marca 1940

Štev. 5

Kaj naj rečemo?

Dne 26. februarja smo izdali posebno izdajo „Dolenjskih Novic“ z glavnim naslovom „Nezaslišan udarec bodočemu tujsko-prometnemu razvoju dolenjske metropole“. Obrazložili smo v tej številki sklep občinskega odbora, ki je prodal del gornje Loke Nabavljalni zadruzi drž. nameščencev ter priobčili pritožbe meščanov na sresko načelstvo proti temu sklepu občinskega odbora.

Smatrali smo za potrebno, da izdamo posebno izdajo našega lista, ter pojasnimo vsem meščanom, kako se gospodarji z občinskim zemljiščem, ki je last nas vseh. Ker je občinski odbor prodal mestni svet, ki je bil absolutno namenjen za park in je vsaka druga uporaba tega zemljišča, posebno še gradnja trgovskih lokalov greh, ki ga ne bo mogoče več izbrisati, jasno, da smo s pisano besedo obsodili to kupčijo.

Vedeli smo sicer, da se bomo s tem zamerili enemu ali drugemu, tudi smo vedeli, da bo ta izdaja za nas finančna žrtev, pa se nam je zdel ta sklep občinskih mož tako važen, da nismo mogli o njem molčati, temveč mu posvetiti vso pozornost. To je naša naloga! Saj smo ob ustanovitvi našega lista jasno izrekli našo smer: bavili se bomo z gospodarskimi in propagand-

nimi vprašanji Dolenjske, seveda tudi Novega mesta.

In kaj smo dosegli s to posebno izdajo? Bila je velika večina mnenja, da smo naredili prav, slišali pa smo tudi kritiko posameznikov, preko katere ne moremo. Slišati smo morali, da smo zaplavali v politične vode in da takih „Dolenjskih Novic“ ni treba ter da ne bodo več dolgo „dihale“. Mimogrede smo dobili za to posebno izdajo tudi 1500 din podpore! (Prav žal nam je, da ne moremo temu pritrčiti.)

Tako torej. Ker smo iznesli in obsojali to, kar je v veliko škodo mestu, smo naenkrat postali politični in to našo „politiko“ bi bilo treba zatreti na najenostavnejši način: „Dolenjske Novice“ bi bilo treba bojkotirati ter jih na ta način uničiti.

Kaj naj porečemo na to?

Pustimo odprto to vprašanje. Tudi glede naše politične smeri sedaj ne bomo govorili. Upamo pa si trditi, da smo in da bomo vedno zoper vse ono, kar bi škodilo razvoju in koristi našega mesta in Dolenjske, pa bodi kdor koli in kadar koli. — Kdor bi pa škodoval na ta ali oni način skromnemu dolenjskemu listu, tega bi samo vprašali: Kakšno korist imaš od svojega dela?

Za prospeh našega dolenjskega kmetijskega gospodarstva

O naši Dolenjski smo že dosti čuli in brali. Da je lepa, rodovitna; ljudje pridni in delavni. Vse to se lepo sliši, pogledjmo pa dodobra to našo Dolenjsko. Ne hvalimo je preveč, raje pogledjmo, ali je pri nas res vse tako lepo, kakor se bere in ni pri nas več dobiti pogrešk.

Pustimo vse drugo za enkrat v stran in obrnimo pozornost na naše gospodarsko življenje — na naša polja. Saj to je naša domačija, naš kruh za pretežno večino Dolenjcev.

Bodimo odkriti in priznajmo: Na Dolenjskem vlada skromnost, prevelika skromnost. Ni prave živahnosti v nobeni panogi gospodarstva, ni zadovoljivih razmer nikoder, le tu in tam prav redka izjema. Ljudje delajo, pa nimajo nič, veliko pa jih je, ki imajo po hranilnicah — dolgove.

Kje iskati napako? Mar se ne da izboljšati razmere našega človeka?

Posvečamo ta članek našemu Dolenjcu-kmetovalcu z željo, da mu koristimo. Naj nam ne zameri, če bomo morda našli pri njemu napako, ter jo pogrājali. Saj naš namen ni obsojati, temveč prikazati napako zato, da se jo odpravi.

Naš kmetovalec veliko dela, a od tega ima vse premalo dobrin! Je res, časi so slabi, pridelki se slabo prodajajo. Ne sme pa biti to izgovor!

Naš Dolenjec vse premalo izrablja zemljo, katera bi mu več rodila in nesla, če bi jo gojil preudarno in po nasvetih šolanih kmetijskih strokovnjakov. Ali trma našemu človeku ne da, da bi poslušal šolanega človeka, češ: ne bo mene učil mestni človek, kako se gnoji, orje, okopava; sem rojen kmet in znam

ravnati z zemljo! Večina naših kmetovalcev je tega mnenja. — Popolnoma napačno! Ko bo naš kmet spoznal, da je le treba poslušati nasvete kmetijskih strokovnjakov, takrat šele bo uspevalo njegovo polje kakor treba, šele takrat mu bo polje prinašalo uspešne koristi.

Kot dokaz pogledjmo Belgijo ali Nizozemsko. Poljedelski predeli teh držav so najskrbneje obdelani, bujna polja, nad katerimi bi naš kmet strmел. Tamošnji kmetje pa so vsi bogati. Mar je tam kmetijski raj, ali vse samo raste? Ne. Ampak tamkajšni kmet obdeluje zemljo preudarno in po nasvetih strokovnjakov. Izrablja najskrbneje vsako ped zemlje, jo čuva in neguje. Samo zaradi razumnega obdelovanja zemlje živi v blagostanju in je velik gospod napram našemu kmetu.

In o našem vinogradništvu in živinoreji bi se dalo tudi marsikaj napisati. Vse drugače bi lahko naš kmet užival plodove svojega dela, če bi poslušal izšolane kmetijske strokovnjake. Naj bi vendar že enkrat pripoznal, da je tudi v kmetijstvu treba napredka in izboljšanja, sicer bo z našim kmetom vsako leto slabše.

Zato pa velja za našega dolenjskega kmeta: Izboljšati polje, vinograde ter živinorejo potom skušenj kmetijskih zavodov in njih strokovnjakov. Ne omalovaževati njihovih nauk in nasvetov!

Kakor vsaka gospodarska panoga, tako zahteva tudi poljedelstvo pridobitve modernega proučavanja v tej stroki. Tudi za našega kmeta mora veljati pravilo: S časom naprej!

Uspeh bo v kratkem času.

In še na nekaj moramo opozoriti: naše sadjarstvo je tako slabo razvito, akoravno prinaša lepe dohodke. Sedaj na pomlad, ko je čas, da se sadi mlado drevje, bi bilo primerno, da naš kmet pomisli, ali ne bi nasadil sadno drevje. Prinašamo poseben članek o sadjarstvu izpod peresa dobrega sadjarja, katerega bo pameten kmet gotovo upošteval.

Naročnikom „Dolenjskih Novic“!

Naš list ima izdatke, ki jih moramo sproti poravnati. Ne moremo čakati na zaostanke, zato vljudno prosimo vse one, ki še niso poravnali obveznosti napram listu, da nam nakažejo naročnino. Dvakrat da, kdor hitro da! UPRAVA

Povzdignimo naše dolensko sadjarstvo!

Sadjarstvo je zelo važna panoga našega narodnega gospodarstva. Saj se leto za letom tudi iz naše Dolenjske izvozijo prav lepe množine raznovrstnega sadja, za katerega naši sadjarji izkupijo prav čedne vsote, vendar bi se ta vir dohodkov lahko še izdatno povišal, če bi naši sadjarji posvečali negovanju in oskrbovanju sadnega drevja večjo pozornost in pažnost kot dosedaj.

S pravim izbiranjem sadnih vrst, s pravilnim zasajanjem sadnih dreves, s primernim obrezovanjem in čiščenjem ter gnojenjem sadnemu drevju in uničevanjem mnogobrojnih sadnih škodljivcev bi se dvignilo naše sadjarstvo na mnogo višjo stopnjo in bi donášalo mnogo večji vir dohodkov kot v današnjih razmerah.

Dolenska je vinorodni kraj. Mnogo naših goric je zasajenih z vinsko trto, ki rodi vinogradniku boljše ali slabše grozdje ter mu daje tudi temu primeren vinski pridelek. Za obdelovanje vinogradov se dolenski vinogradnik še dokaj skrbno potrudi, dasi je obdelovanje vinogradov najdražje in dasi mu vinograd v mnogih primerih ne povrne stroškov obdelovanja, medtem ko svoj sadovnjak zanemarja, čeprav bi mu ta lahko donášal mnogo več dohodkov. Sadje spada namreč med one poljske pridelke, ki jih najlažje in najbolj zanesljivo vnovčimo. Lepo in zdravo sadje najde vedno kupca in ima tudi primerno ceno. Tudi poraba sadja je vsako leto večja, ker današnje zdravilstvo smatra sadje za izredno pomembnega činitelja v človeški prehrani. Sadje je človeku zaradi zdravju koristnih snovi potrebno, bodisi da ga človek uživa v presni ali predelani obliki.

Vse to, kakor tudi slabo naše gospodarsko stanje sili Dolenjca, da se z vso resnostjo zavzame za boljše, umnejše in naprednejše oskrbovanje in negovanje sadnega drevja.

Če primerjamo cene dolenskega sadja s cenami v drugih naprednejših deželah, kjer je sadjarstvo na primerno dosti višji stopnji kot pri nas, so tam cene mnogo višje kot prodajajo sadje naši sadjarji. Nastane vprašanje, zakaj in od kod to? Odgovor je povsem lahek: Naprednejši sadjerejec posveti sadnemu drevju mnogo več truda kot naš dolenski sadjerejec, ki mu je v največ primerih s tem, da sadno drevo vsadi, že vse delo opravljeno. Ne zaveda se pa, da tudi sadno drevje potrebuje skrbne nege in obdelovanja, gnojenja in zatiranja mnogobrojnih škodljivcev, če hočemo, da bo rodilo sadno drevje dober, zdrav in trpežen sad.

Dolenska je za razvoj sadjarstva v zelo ugodnem položaju. Že narava sama nudi vse, kar je potrebno za

razvoj sadjarstva: ugodno zemljo in ugodno klimo. Tako je pri nas primernega prostora za sadovnjake povsod dovolj; le žal, da je vse preveč prostora neizrabljenega, kjer bi lahko rastle sadno drevje. Strmi in kameniti kraji, ki niso primerni za njive, bi bili prav primerni sadovnjaki. Tudi široki obmejni pasovi njiv bi bili lahko zasajeni s sadnim drevjem. Tudi pašnikom in travnikom sadno drevje ne škoduje, če se drevesa dovolj narazen sade (18 do 20 m). In koliko je še sicer praznih prostorov, kjer bi sadno drevje izborno uspevalo in prinašalo lep dohodek.

Predvsem je pri saditvi sadnih dreves paziti na razdaljo, da ne sadimo drevesna debla preblizu eden do drugega, kar je pri nas splošno v navadi. Ako so debla pregosto posajena, se ne more sadno drevje pravilno razviti. Potem je treba tudi sadnemu drevju, kakor drugim kulturnim rastlinam redno gnojiti. Povsem napačno je mnenje, da sadje vsako drugo leto obrodi. S pravilnim in zadostnim gnojenjem moremo sadno drevje prisiliti, da več ali manj vsako leto obrodi.

S pravilnim in dobrim gnojenjem ne izboljšamo samo donosa z ozirom na množino, temveč gnojenje vpliva tudi na debelost in sploh na kakovost plodov.

Zemljišče pod kronami dreves je potrebno vsako leto zrahljati, da dohaja potreben zrak h koreninam, skorjo očistiti od mahu in lišajev ter zatirati sadne škodljivce.

S takim pravilnim negovanjem sadnega drevja se bo dolensko sadjarstvo izdatno povzdignilo in donášalo mnogo večji vir dohodkov kot sedaj, kar bo dolenskemu sadjerejcu le v korist.

Sadjarji!

V založbi Kmečke zveze je izšla knjiga: **Kako gojimo breskve**. Spisal jo je strokovnjak Arčon Evgen. Dobi se v vseh knjigarnah. V interesu vsakega sadjarja je, da si jo nabavi!

Poboji in pretepi na Dolenskem nazadujejo

Na Dolenskem ni več onih številnih pobojev in pretepev, ko so se fantje 'obdelali' s pestmi, koli in celo z noži. To je lepo spričevalo za naše dolenske fante. Čeprav je lani na Dolenskem obrodilo grozdje in sadje in je zato dosti vina in žganja, vendar poznajo naši dolenski fantje mero, in če so že veseli, raje zapojejo, kakor bi segli po nožih. Možakarsko obnašanje naših kmečkih fantov bi lahko postavili drugim za vzor!

KOSTANJEVICA

21. februarja smo položili k večnemu počitku v dolensko zemljo blago gospo Fonovo, mamo farmacevtke pri Sv. Miklavžu. Naj ji bo zemlja lahka.

Dosedanji banovinski cestni nadzornik v Kostanjevici Jan Vladimir je po službeni potrebi prestavljen v Litijo. Tukajšnje mesto je prevzel g. Špat.

Pred kratkim je bil naš župan g. Likar izvoljen za načelnika cestnega odbora za okraj Krško. Poveril mu je to častno in odgovorno mesto ves cestni odbor soglasno. Čestitamo!

Zadnji čas se opaža kaj živahno trgovanje zlasti z bukovim, hrastovim in jesenovim lesom, kateri se po večini izvažajo v inozemstvo. V mesecu januarja in februarju je bilo iz tukajšnje občine izvoženih okoli 5.000 m³. Ker je naval lesnih trgovcev zelo velik, bodo kmetje, če oblast ne bo zabranila in se bo izvoz nadaljeval v istem tempu, iztrebili najlepše predele svojih gozdov. Saj je to resda skoraj edini dohodek, pa kljub temu naš kmet za svoje delo in blago le malo dobi. Vsled tega je tudi cena lesa nekoliko poskočila tako, da stane kub. meter svežih bukovih drv 75 din.

V začetku meseca so nas razveselili v prosvetni dvorani s „Skopuhom“; Št. Jernejčani pa so gostovali v Bučarjevi dvorani z veseloigro „Žene brez mož“. Vsaj nekoliko razvedrila v to vsakdanjost.

Čujemo, da se je v Dolnji in Gornji Prekopi razpasla živinska bolezen smolenika. To leto nam je že pošteno nagajala in treba bo resnih ukrepov, da očuvamo živino. Lani je bila razširjena zlasti slinavka in parkljevka. Tudi na zdravje živine bo treba polagati več važnosti.

Priznati moramo, da je mnogih slabih uspehov kriva malomarnost naših ljudi. Tekom meseca je bilo predavanje o sadjarstvu in gojenju sadovnjakov. Vendar obisk ni bil kot bi se ob tako važnem vprašanju pričakovalo. Ni čudno, če se potem vsega slabega išče vzrok samo drugod, sami sebe ljudje pa nečejo poznati.

NOVO MESTO

Zaradi izrednih prilik, ko morajo krojači, šivilje in modistinje poravnati svoje obveznosti vnaprej, obveščamo spričo tega javnost, da vsa dela in naročila izgotavljamo le proti takojšnjemu plačilu. **Združenje krojačev, krojačic in modistinj za srez Novo mesto.**

Pomočniški odsek Obrt. društva ima podporni fond, iz katerega izplačuje v slučaju bolezni svojim članom denarne podpore. Te ugodnosti se lahko

posluži vsak član, zato vabi društvo vse obrtne pomočnike, da se včlanijo v svoje stanovsko društvo.

Iz uprave. Nekateri meščani, ki jih imamo sicer v seznamu naročnikov, se pritožujejo, da ne dobivajo redno našega lista. Prosimo vse, da nam take primere takoj javijo, da lahko ugotovimo napako in dopošljemo manjkajočo številko. — S 5. številko našega lista smo se nekoliko zakesnili vsled nepredvidenih zaprek, kar naj cenj. naročniki blagovolijo upoštevati.

Naročnino za naš list bo odslej v mestu pobiral g. Cigler Leopold. Naročnike naprošamo, da poravnajo naročnino pri njemu, kadar se oglasi. Prosimo vse naročnike, da ne zavlačujejo plačila, ker imamo tudi mi obveze, ki jih moramo takoj poravnati, naš dohodek je pa samo naročnina!

Zastonj

ravno ne, pač pa po zelo nizki ceni
 Vam higijensko prečistim Vaše
 POSTELJNE MADRACE

JERMAN FRANC

zaloge tapetniških izdelkov

Novo mesto, Florijanov trg 11

Gostovanje ljubljanskih učiteljsčnikov v Prosvetnem domu. Ljubljanski učiteljsčniki so 2. t. m. priredili v Prosvetnem domu akademijo z glasbenimi točkami in igro Učitelj Lanovec v izredno zadovoljstvo publike. Želimo, da bi kaj kmalu spet prišli k nam gostovat.

Rdeče rože na Sokolskem odru. Sokolsko gledališče nam je spet nudilo izreden užitek s komedijo Rdeče rože. Komedija sama na sebi je duhovito delo, igralci so podali svoje vloge odlično. Publika, ki je sicer rada kritična, je bila navdušena ter je z velikim aplavzom pokazala igralcem svoje priznanje.

Naši čebelarji. Na praznik sv. Jožefa bodo imeli čebelarji novomeškega sreza na Kmetijski šoli na Grmu ob 9. uri dop. sestanek. Vabijo se vsi čebelarji naših podružnic pa tudi oni onstran Gorjancev.

Cestni odbor naprošamo, da poskrbi za cesto, ki pelje skozi mesto. Cesta je v obupnem stanju. Sedaj ko se je stopil sneg, je cesta taka, da človek brede po blatu. Na Ljubljanski cesti se cedi blato na trotoar! V Kandiji je blata na preteg! Ne bi škodilo, da se to blato zgrebe v stran! Upamo, da naša prošnja ne bo zastonj.

Nesreča. G. Windischer, restavrater v Bršlinu je padel doma po stopnicah ter se občutno poškodoval po hrbtu in nogah. Želimo mu skorajšnjega okrevanja.

Nudim iz svoje zaloge več izgotovljenih otoman in kaučev ter madracev iz afrika po zelo ugodni ceni

JERMAN FRANC

TAPETNIK IN DEKORATER

Novo mesto, Trg sv. Florijana 11

Občni zbor Olepševalnega in tujsko-prometnega društva se je vršil 11. t. m. v mestni posvetovalnici. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da društvo uspešno deluje. Za vzdrževanje mestnih sprehajališč, za klopi in druge potrebe je izdalo v zadnjem poslovnem letu nad 14.000 din. Pri volitvah je bil izvoljen soglasno stari odbor, katerega predsednik je g. dr. Gros Davorin, tajnik g. Mahorčič Karol, blagajnik g. ing. Medic Jože. — Društvo radi svojega nadvse koristnega dela v pogledu olepševanja mesta prav gotovo zasluži vse priznanje in želebi bi bilo, da bi meščanstvo znalo ceniti to delo ter bi podpiralo društvo v največji meri.

Nadzorništvo nad mestnimi gospodarskimi deli bo z aprilom prevzel g. Hrovat, dosedanji policijski uslužbenec. Ta odredba občinskega odbora je bila zelo na mestu, saj je nujno potrebno, da dobe mestni delavci pravega gospodarja, ki jim bo odredjeval kje in kako naj se dela. Novemu nadzorniku bo gotovo uspelo, da bo vršil nadzorniško službo uspešno, čeprav je dokaj težavna.

Izjava. Z ozirom na govorce in trditve v okrožnici Nabavljalne zadruga državnih uslužbencev v Novem z mestu dne 1. marca 1940 svojim članom,
 izjavljam,

da sem pričel s pobiranjem podpisov na pritožbo proti znanemu sklepu občinske uprave z dne 30. I. 1940 popolnoma samovoljno in da me ni k temu nagovoril noben trgovec.

Takoj pri čitanju razglasitve tega sklepa sem se zavedal, da je nujno potrebna takojšnja obvestitev vseh občanov, ker bi sicer za sklep zvedeli, ko bi bilo za pritožbo že prepozno. Hitel sem od enega do drugega, ne oziraje se na poklic in politično pripadnost in prav vsak, katerega sem obvestil o tem sklepu občinske uprave je brez odloga podpisal predloženo utemeljeno pritožbo, pa najsi je bil to zasebnik, trgovec ali član Nabavljalne zadruga drž. uslužbencev.

Novo mesto 6. marca 1940.

Adam Franc, l. r.

MALI OGLASI

Pridno dekle, ki se razume na kuhinjo in gospodinjstvo dobi službo pri slovenski družini v Beogradu. Več se izve v knjigarni Krajec.

Dve parceli njiv se odda v najem za dobo 2—3 let pred Ragovim logom. Natančneje se izve pri dentistu g. Ogriču.

NSU
PHÄNOMEN
PUCH
Bianchi
MOTORJI IN KOLESA

TAVČARJEVA 7 TELEFON 2687

PODRUŽNICA

NOVO MESTO

Trg kralja Petra II.

Prizor s ceste, ki vodi h kolodvoru. — Novomeščani si pomagajo ob dnevih, ko sega blato na cesti h kolodvoru do gležnjev, na način, ki ga kaže slika. Primerno bi bilo, da bi dala občina temu »trotoarju« napravitvi ograjo, ker obstoja nevarnost, da se pešec ne zvrne v globino. Tudi dvoje, troje stopnjic bi bilo na mestu.

Pereč problem Novega mesta

Vsi se še spominjamo, da je pred dobrimi tremi leti bil tako zvani „trg“ ob ponedeljkih in petkih oziroma ob sejmicah kar vzdolž glavne državne ceste na Trgu kralja Petra II.

Tam so se prodajala živila vseh vrst, tam so okoliški kmetje nosili na prodaj svoje pridelke. Postavili so svoje koše in drugo posodo, v kateri so prinesli blago na trg, na tla, stali ali čepeli poleg.

Po trgu so drveli lahki in težki avtomobili, motorji, dvokolesa in vzdigovali v letnem času oblake prahu in cestne nesnage, kar je potem padalo na živila in prodajalce. Ni potreba omenjati drugih nedostatkov, kot so na primer prometna nevarnost za pasante, ki so preko ceste dohajali na trg itd. — že samo iz higijenskih ozirov je bilo tako stanje nedopustno.

In vendar. Do pred tremi leti se je to stanje dopuščalo. Končno in dokaj pozno je prišla sprememba. Trg je bil prestavljen na drug prostor, malo bolj odmaknjen od prometa, gori na starodavni Trg sv. Florijana.

Sedanji „trg“ na trgu sv. Florijana pa tudi ni in ne more biti zadovoljiv. More biti le zasilen provizorij, dokler si mesto ne postavi tržnice, odgovarjajočo sodobnim potrebam in zahtevam. Potreba po taki tržnici pa je že danes nad vse nujna in ne trpi nobenega odlaganja več.

Res je, da so sedaj za prodajalce vsaj klopi, kamor morejo polagati na prodaj prineseno blago, da na sedanjem prostoru ni toliko prahu (ni pa s tem rečeno, da ga za časa suše in vročine ni več kot dovolj) in da je vsaj odmaknjen od glavne komunikacijske žile Novega mesta.

Dolžnost merodajnih pa je, da poskrbe za pokrito tržnico po vzoru kot jih imajo druga mesta. Od ljudi, ki prinašajo na trg svoje izdelke, se zahteva plačilo za prostor, ki ga zavzamejo. Kdor plača, pa se mu mora za to tudi nekaj nuditi.

Za letošnje hude zime, ko je padlo tudi mnogo snega, pa se je videlo, koliko nedostatkov in kako neprimeren je tudi sedanji tržni prostor.

Ljudje iz okolice, ki prinašajo na trg, morajo v zimskem času, ko je tema in pot zasnežena, če so le iz nekaj ur oddaljenih krajev, vstati že kmalu po polnoči, da dospo zarana na trg. Vsi premraženi, povečini nezadostno oblečeni morajo stati na odprtem prostoru ure dolgo, izpostavljeni mrazu, burji, snegu ali dežju. Ravnotako morajo tudi kupovalci biti izpostavljeni navedenim vremenskim nepravilnostim.

Podpirajte „Dolenjske Novice“

Popravek

Prejeli smo od vodstva Nabavljalne zadruge drž. nameščencev v Novem mestu dopis, katerega objavljamo kot popravek na članek, ki je bil objavljen v posebni izdaji „Dolenjskih Novic“ z dne 26. februarja 1940.

Gospod

Lilija Vekoslav,
odgovorni urednik „Dolenjskih Novic“
v Novem mestu.

V posebni izdaji mesečnika „Dolenjske Novice“ z dne 26. februarja 1940 leto I. štev. 4a, je bil natisnjen na četrti strani navedenega lista, odgovorni urednik katerega ste vi osebno, članek pod naslovom: „Mnenje večine uradništva o zazidavi gorenje Loke in novem združnem domu“, v katerem je nanizana vrsta neosnovanih podtikanj in žalitev na naslov podpisanih kot članov uprave Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Novem mestu.

V smislu določil zakona o tisku Vas kot odgovornega urednika pozivamo, da priobčite v dveh dneh po prejemu tega poziva (člen 27 zakona o tisku) odnosno najkasneje v prvi prihodnji številki Vašega navedenega mesečnika brezplačno naslednji:

POPRAVEK

V „Dolenjskih Novicah“ z dne 26. II. 1940 je na četrti strani bil natisnjen članek: „Mnenje večine uradništva o zazidavi gorenje Loke in novem združnem domu“. Z ozirom na velike in zlohodne netočnosti tega članka zahtevamo podpisani člani uprave Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Novem mestu objavo naslednjih vrstic: Sedanji združni dom ni zadrugarjev in njih družin stal prav nikakih žrtev. Cene blagu v združni trgovini ves čas obstoja zadruge praviloma niso bile večje, kot v privatnih trgovinah. Dom je bil izplačan v celoti z dobički, ki bi bili sicer šli v žepe privatnih trgovcev. Ni mogoče zato poštenemu zadrugarju govoriti o tem, da bi „bil sedanji dom pridobljen z največjimi žrtvami, ki da so nas, državne uslužbenice in naše družine sesale dolgo vrsto let“. Nasprotno je res, da so državni uslužbenici zadrugarji, vsa leta obstoja zadruge od normalnih tržnih cen blaga dobivali celo znatne ristorne. Izjema je bila le v letih, ko so radi izrednih razmer narasli kali daleč preko dopustne normale.

Da so trgovski lokali in skladišča v sedanjem domu nezadostna in neprikladna, o tem ni potrebno niti govoriti, ker so to vsakomur vidna dejstva. Samo neinformiran ali zlohoden človek se za more spotikati nad predpripravami za novi združni dom, češ, čemu nam bo ko še v starem neizrabljenem oddajamo večino prostorov. V stari stavbi s starimi stropniki se ne more nadstropje uporabljati za skladišča, n. pr. 30—40 ton

moke, ker bi se podrli stropi. Pri se danjih negotovih razmerah bi pa morala zadruga držati precejšnje zaloge življenjskih potrebščin.

Da resnih gospodarsko preračunanih in v stvarnem položaju in sedanjem prometu zadruge utemeljenih predpriprav za novi združni dom, ki se bo izplačal ravnotako brez vsakih žrtev članov zadrugarjev, kakor se je sedanji dom le z dobički od prodaje na novo vpeljanih vrst blaga, kateri dobički gredo danes še privatnim trgovcem — ni smatrati za izpostavljanje uradništva zasmehovanju javnosti ali zakovanja mračnih in špekulativnih načrtov od strani uprave, to mora vsak duševno normalen človek uvideti ter pri malo poštenja tudi priznati.

V združništvu ni mesta primerom, „da bi se nekemu posamezniku“ — če tudi je to predsednik — „zahotelo“, da bi se njegovo ime zablestelo v zgodovini uradniškega zadrugarstva. V združništvu namreč tudi predsednik sam ne odloča o ničemur važnejšem, temveč le celotni odbor ter celokupno članstvo. Pomanjkanje in neprikladnost obstoječih skladišč, skrb za fonde, sedanja negotovost glede valutnih in drugih razmer, so odločile, da se je pokrenila akcija za nakup stavbišča itd. Čim bo potreba, bo vse članstvo o tem točno obveščeno. Ne izdajamo nikake tajne, če povemo, da je 90% članov uprave in nadzora za nakup ravno zadevnega stavbišča ter da znašajo združni fondi zgolj v denarju več kot pa predvideva kupnina za stavbišče na gorenji Loki.

Sedanjemu predsedniku zadruge ni niti najmanje na tem ležeče, da bi se na novem združnem domu blestelo njegovo ime. To se tudi ne bo zgodilo, ker se bo napis glasil „Združni dom“. Taka „pataloška stremušta“ prepušča sedanji predsednik prav rad drugim, ki niso sposobni pozitivnega dela, sam pa je vedno tam, kjer je treba zagrabi za združno delo v korist zadrugi in zadrugarjem. Zato govorijo uspehi zadruge v zadnjih dveh letih in ve to prav dobro velika večina zadrugarjev ter zaupa zato v največji meri sedanji združni upravi.

Smatramo za nevredne pravega zadrugarja in vsakega dostojnega in poštenega državnega uslužbenca vse ostale žalivke in klevete iz Vašega članka z anonimnim podpisom „Uradnik zadrugar“.

Beležimo!

Novo mesto, dne 5. III. 1940.

Meršol Ferdo l. r.
Žukovec Franc l. r.
Lozar Franc l. r.
Bajželj l. r.

Izdaja konzorcij „Dolenjskih Novic“
Odgovorni urednik: Lilija Vekoslav, Novo mesto
Tisk Jugoslovanske tiskarne, podruž. Novo mesto
(Jože Gajeta)